

1923-рэ илъэсым
гъэтхапэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

АДЫГЭ 100 МАКЪ

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ГумэкIыгъор псынкIэу дагъэзыхъыгъ

Мэлылфэгъум и 4-м чэщым сыхъатыр 12 хъункIэ такык 20 илэжъэу Теуцожь районым хэхьэрэ чыгхэтэ псэуплэхэм псыр аклэхъагъ.

Сантиметрэ 20-м нэсэу унэ 15-мэ псыр арыхъагъ, псэуплэхэу «Здоровье» ыкIи «Дружба» зыцлэхэм яунэе дачэ чыгу 60-мэ псыр акIэтыгъ. Щынэгъон-чъэным илофыгъохэр зэрэхъэхэзэ нэгырэ 65-р псэуплэхэм къарашыхи, агъэ-кошыгъэх.

ОшIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ къулыкъум АдыгеимкIэ и ГъэлорышIапIэ зэригъэ-унэфыгъэмкIэ, Краснодар псыубыты-плэм ипсыкIэгъэхъо рыкIуапIэ ишлюз псыр зэрэзэтыралажэу хэтым иелектрическэ Iахъ зэрэкъутагъэм ар кып-кырыкIыгъ.

Адыгеим и Лышхъэ ынаIэ тетэу

Теуцожь районым кыщыхъугъэ

ошIэ-дэмышIагъэм фэгъэхыгъэ къэба-рым КъумпIыл Мурат ежъ ышхъэкIэ ынаIэ тет. Оперативнэ штабым чIыплэм Iоф щилэным фэгъэхыгъэ унашъо ащ зэкIэм кышIыгъ, ошIэ-дэмышIэ Iофхэм-кIэ къулыкъум, нэмыкIхэу мы Iофыгъом фэгъээзэгъэштхэм Iоф зэдашIэнэу, цIыфхэу Iэпылэгъу шыкIэхэрэм ар ара-гъэгъотынэу пшъэрыл афигъэуцугъ.

Оперативнэ къулыкъу пстэуми чанэу яIоф зэрагъэцкIагъэм ишIуагъэкIэ хъу-гъэ-шIагъэм кызыдихъын ылъэкIышты-гъэ гумэкIыгъохэр охътэ кIэкIым агъэ-мэкIагъэх, чэщныкъом техническэ зэ-щыкIоныгъэр дагъэзыхъыгъ. Чыгхэтэ псэуплэхэм адэс нэгыри 100-м ателы-тагъэу агъэкошынхэ фае хъумэ зэрэIуа-щыштхэ автобусхэр ыкIи охътэ гъэнэ-фагъэрэ цIыфхэр зыцаIыгыштыгъэ чы-

плэхэр агъэхъазырыгъагъэх. Тыгъоспчэ-дыжъ ехъулIэу щагу кIоцIхэмрэ унэхэмрэ псыр адэтыжыгъэп, пстэури зэтеу-цожыгъ.

— *Щыфхэм зэрарэу ахыгъэр кълъытэгъэным тегъэпсыхъэ-гъэ хъушхъафыкIыгъэ комис-сие зэхаштэнэу унашъо афэс-шIыгъ, щагу нэпчъ адахъэхэзэ псым иягъэу якIыгъэр дагъэ-зыжъынэу афэгъэпытагъ, —* кыIуагъ КъумпIыл Мурат.

Прокуратурэм Iофыр зэхефы

Адыгеим ипрокурор пшъэрыл зэрэ-

фишIыгъэм тетэу Теуцожь межрайон прокуратурэм зэхефы Краснодар псы-убытыплэм ипсыкIэгъэхъо рыкIуапIэ ишлюз псыр зэрэзэтыралажэу хэтым иелектрическэ Iахъ зэрэкъутагъэм фэгъэхыгъэ Iофыр.

— *Къулыкъу пстэуми язе-кIуакIэ прокуратурэм уасэ кы-фишIышты ыкIи улъэкIунхэм къагъэлъэгъошты зэфэхъысыжъ-хэм ялытыгъэу унашъохэр ышIыштыгъ, —* кыIуагъ Теу-цожь межрайон прокурорым иIэ-пылэгъу шхъаIэу Ирина Кибит-кина.

Сурэтхэр: ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ АР-м и ГъэлорышIапIэ ипресс-къулыкъу

Теклоныгэм и Мафэ ихэгъэунэфыкIын

Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат пэщэныгъэ дызэрихъэзэ республикэм и Правительство зычIэт унэм зэхэщэкIо комитетэу «Теклоныгэм» изэхэсыгъо щыкIуагъ.

Сурэтхъ: А. Гусев.

Зэхэсыгъом хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КIэрэщэ Анзаур, федеральнэ ыкIи республикэ къулыкъухэм, дзэ комиссариатым, ветеранхэм я Совет, муниципальнэ образованиехэм япашэхэр.

Хэгъэгү ззошхом Теклоныгэм къызыщыдэтхыгъэм ия 78-рэ илэс фэгъэхыгъэ мэфэкI лофтхьабзэхэм языфэгъэхьазырын, цыфхэр жьугъэу зыхэлэжъэщтхэ лофтхьабзэхэм язэхэщэн, мэфэкI мафэхэр щынэгъончъэу реклоКIынхэм япхыгъэ лофыгъохэм атегушылагъэх.

Республикэм и Лышхъэу къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, тыхэгъэгү щыпсэурэ цыфпстэуэмкIи Теклоныгэм и Мафэ мэхъанэшхо зилэ мэфэкIэу щыт, арышъ, зэрифэшъуашэм тетэу республикэми ар щыхэгъэунэфыкIыгъэным тKIуачIэ етхылIэным мэхъанэ иI.

«Теклоныгэмшхом и Мафэ тыхэгъэгү илхыужъ тарихъ итамыгъэу щыт, цыфлэпкъ зэфэшхьафхэм языкIыныгъэ ащ къыушыхъатыгъ. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным мызэу, мытIоу хигъэунэфыкIыгъэ зэо илэсхэм хэгъэгүм ушэтыпIэ инхэр зэрэзэпчыгъэхэр, а Теклоныгэм къэзыгъэблэгъэгъэ пстэуми лыхыужъныгъэу зэрэхьагъэр тщымыгъупшэныр зэрэтипшъэрлыр. КъыткIэхыужъхэрэми Хэгъэгү ззошхом щыгъозэнхэм, тицIыфхэм блэнагъэу зэрэхьагъэм, нацизмэм зэрэтекуагъэхэм афэгъэхьыгъэу шIэныгъэ гъэнэфагъэхэр ягъэгъотыгъэным тынаIэ тедгъэтын фæе. Тыгу етыгъэу лофтхьабзэ пстэуми язэхэщэн теклопIэн фæе», — къыуагъ Къумпыл Мурат.

ХэушхьафыкIыгъэу Адыгеим и Лышхъэу чыплэхэм ялэхъэтетхэм пшъэрлы афишыгъ Теклоныгэм ия 78-рэ илэс тегъэпсыхъэгъэ лофтхьабзэ пэпчъ икъоу анаIэ тырагъэтынэу. АР-м цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ и Министерствэ пшъэрлы афишыгъ мэфэкI шухъафтынхэм ягъэхьазырын ынаIэ тыригъэтынэу. Ветеран пэпчъ фэгумэкIынхэу ащ пшъэрлы къафигъэгъуцгъ. Ащ нэмыкIэу мэфэкIым епхыгъэу республикэм ыцIэкIэ ахъцэ аратынэу унашъо афишыгъ. Хэгъэгү ззошхом хэлэжыагъэхэм, Ленинград къызадзыхъэ лэхъаным ащ щыпсэуцтыгъэхэм, концентрационнэ лагерхэм адэсыгъэхэм сомэ мин 50 зырыз алэклагъэхьащт. НепэкIэ республикэм ахэм афэдэу нэгъыри 114-рэ щэпсэу. Фэгъэклотэныгъэ зилэ куп гъэнэфагъэхэм ахэхьэрэ нэгъырэ мин 1,3-м ехъумэ мэфэкIым ехулуIэу сомэ мини 5 зырыз аратыщт.

ЗэлуIэм илэхъан псалъэхэр къашыгъэх АР-м лэпкъ лофхэмкIэ, Iэклъб къэралхэм ащыпсэурэ тилэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шхьэлэхъо Аскэр, АР-м культурэмкIэ иминистрэу Аульэ Юрэ, Мыекъуапэ имэрэу Геннадий Митрофановым.

МэфэкIым изыфэгъэхьазырын ыкIи цыфхэр жьугъэу зыхэлэжъэщтхэ культурэ, спорт, гъэсэныгъэм епхыгъэ лофтхьабзэхэм ателытэгъэ лофшIэныр непэ муниципалитет пстэуми ашаублагъ.

Анахъ шхьалэхэр, хабзэ зэрэхъугъэу, республикэм икъэлэ шхьалэ щыкIоцтхы. АР-м и Къэралыгъо филармоние мэфэкIым фэгъэхьыгъэ зэлуIэмрэ концертимрэ жьоныгуаIэм и 5-м щыкIоцтхы.

Республикэм иипподром жьоныгуаIэм и 7-м шыгъачъэ щыкIоцт. Теклоныгэм и Мафэ тефэу Мыекъуапэ игупчэ мемориал къэгъагъэхэр кIэпыралэхьащтхы, дзэкъулыкъушIэхэр, хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм ялыкIохэр ыкIи юнармейцэхэр къырыкIоцтхы.

ЗэрэгугъэхэрэмкIэ, анахъ цыфыбэ зыхэлэжъэщтхы «МыкIодыжъыщт полкыр» зыфилорэ лофтхьабзэр ары. Хабзэ зэрэхъугъэу, республикэм щыпсэурэ нэгъырэ мин пчъагъэ ащ хэлэжъэ. Адыгеим къышхыгъэхэу Советскэ Союзым и Лыхыужъхэм, Щытхъум иорден къызыфагъэшъошагъэхэм ясурэтхэр алыгъхэу юнармейцэ 58-рэ колоннэм ыпэ итыцтхы. Мы лофтхьабзэм хэлэжъэхэрэм ялахыл-ветеранхэм анэмыкIэу, хэушхьафыкIыгъэ дзэ операцием хэлэжъэгъэ дзэкъылыкъушIэхэу фэхыгъэхэм ясурэтхэри алыгъын алэхьащт. Лениным ыцIэкIэ щыт пчэгум къышхырагъэжъэнышъ, урамхэу Краснооктябрьскэр — Пушкиныр — Гагариныр къыхиубытэхэу къэлэ паркым икъокIыпIэ лэныкъо нэсыцтхы. Ащ концертхэр ыкIи нэмыкI лофтхьабзэхэр щыкIоцтхы, чыплэ 15-мэ заом илэхъан агъэхьазырыщтыгъэ шхынхэр цыфхэм шапагъохыцтхы.

Мы мэфэ дэдэм пчыхъэм сыхъатыр 7-м зэрэ Урысые фэдэу Адыгеири зы такыккъэ шьыгъоцт. Ащ нэужым Лениным ыцIэкIэ щыт гупчэм мэфэкI концертрэ мэшлоустхьорэ щыIэщтхы.

МэфэкIым къыдыхэлъытагъэу культурэм иучреждениехэм патриотизмэ нэшанэ зилэ лофтхьабзэ 250-м ехъу зэшъуахынэу рахъухъагъ. Ахэм ахэхьэх шагухэм ащыкIоцт концерт цыкIухэр, АР-м и Сурэт къэгъэлъэгъуапIэ чIэлэхэм

ащышхэм, республикэм имузейхэм якъэгъэлъэгъонхэр, искусствэхэмкIэ кIэлэ-цыкIу еджапIэхэм къашыщтхэр, тхылъеджапIэм епхыгъэ зэлуIэгъоу щызэхэщэщтхэр, коллектив зэфэшхьафхэм къатыщт концертхэр ыкIи нэмыкIхэр. Культурэм и Унэу «Гигантым» къыпэлут чыплэ шхьаихыгъэм Хэгъэгү ззошхом фэгъэхьыгъэ фильмхэм щяплъынхэ алэхьащт.

Мэлылфэгүм и 20-м нэс республикэм икъэлэ шхьалэ щызеклорэ общественнэ транспортыр, джащ фэдэу скверхэр, цыфхэм жьугъэу зызгъагъэпсэфьрэ чыплэхэр къэралыгъо бзитлумкIэ тхыгъэ мэфэкI пкъыгъо зэфэшхьафхэмкIэ агъэклэрэклэщтхы.

Мы мафэхэм щынэгъончъэу цыфхэм загъэпсэфыным пае АР-м и МВД иполице ипашэ игуадзэу Андрей Федосеевым лофтхьабзэу зэрэхьащтхэм афэгъэхьыгъэу къыIотагъ. Ащ фэдэу цыфхэр жьугъэу къызыщызэрэгъоихэрэм хэбзэукъоныгъэхэр ащызэрамыхъанхэм мэхъанэшхо зэриIэр республикэм и Лышхъэу къыхигъэщыгъ. Къулыкъу пстэуми «народнэ дружинэIэ» заджэхэрэм зэпхыныгъэ-зэдэлэжъэныгъэу адырIэм изытэт джыри зэ ауллэкIужьын фæе.

АР-м и Лышхъэу ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу иунашъу

Рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэ-ным ехылIагъ

Iэпэлэсэныгъэ ин зэрэхэлъым ыкIи япшъэрлыхэр гуетыныгъэ фырыIэу зэрагъэацIэхэрэм апае рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэнэу:

1) Днова Наталья Константиновна — Красногвардейскэ ыкIи Шэуджэн районхэм ядзэ комиссариат иотделение ипашэ;

2) Дружинина Юлия Александровна — Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат иотделение ипашэ иIэпыIэгъу шхьалэ;

3) Нэпсэу Ларисэ Аскэрбий — Джэджэ ыкIи Кошхьэблэ районхэм ядзэ комиссариат иотделение ипашэ иIэпыIэгъу;

4) Пасиков Сергей Петрович — къалэу Мыекъуапэ идзэ комиссариат иотделение ипашэ;

5) Тетюцкая Ольга Анатольевна — Адыгэ Республикэм, ТэхьутэмыкIэ ыкIи Теуцожь районхэм ядзэ комиссариат икъэрэгуп.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэлылфэгүм и 4, 2023-рэ илэс N 61

КIэтхэгъу уахътэр макIо

Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» 2023-рэ илэсым ия 2-рэ мээих къышъуфахынэу шъуфаемэ, ащ шъукIэтхэн зэрэшъулъэкIыщт уасэхэр мыщ фэдэх:

Почтэм икъутамэхэу республикэм итхэм:

Индексэу 4326-р:

мэзи 6-м — сомэ 1118,58-рэ
мэзи 5-м — сомэ 932,15-рэ
мэзи 4-м — сомэ 745,72-рэ
мэзи 3-м — сомэ 559,29-рэ
мэзи 2-м — сомэ 372,86-рэ
зы мазэм — сомэ 186,43-рэ

Индексэу 3816-р
(фэгъэклотэнхэр зилэхэм анай):

мэзи 6-м — сомэ 1098-рэ
мэзи 5-м — сомэ 915-рэ
мэзи 4-м — сомэ 732-рэ
мэзи 3-м — сомэ 549-рэ
мэзи 2-м — сомэ 366-рэ
зы мазэм — сомэ 183-рэ.

«Адыгэ макъэр» зычIэт унэм шъушыкIатхэмэ (шъор-шъорэу гъэзетым шъукъылъы-кIон фæе хъуцт):

мэзи 6-м — сомэ 150-рэ
мэзи 5-м — сомэ 125-рэ
мэзи 4-м — сомэ 100
мэзи 3-м — сомэ 75-рэ
мэзи 2-м — сомэ 50
зы мазэм — сомэ 25-рэ

Корпоративнэ шIыкIэIэ шъукIатхэмэ, мэзи 6 уасэ къэшъутын фæе — сомэ 240-рэ.

Экземпляр 15-м нахъ мымакIэу къышъу-тхыкIын фæе, ар мафэ къэс, тхьамафэм 5, къышъуфацэжъыщт.

Икъяуджэ фэгъэхьыгъ

Мыекьопэ къэралыгъо технологическэ университетым итхыледжаплэ биологие шэныгъэхэмкэ докторэу, профессорэу, мы апшэрэ еджаплэм чыгум игъэфедэнкэ икафедрэ ипашэу лэшыны Юныс итхылеу «Габукан — Теучежхэбл» зыфилорэм илъэтегъэуцо шыкыуагъ.

кэ, лэшыны Юныс итхылеу анахъ къахэзыгъэщырэ цыф къызэрыкхэм, мэкъумэщышхэм къызэратегушылэр ары.

— *Тхылыр дэгъоу зэхэгъуагъ. Къыткэуэхуэрэ лэужхэм ягъэсэныгъэ-пэуныгъэкэ, яхэгъуу шэу альэгъоу къэтэджынхэмкэ амалышэу цыт. Ыпэкэи гъэхъагъэхэр ышыхэзэ илофшэи хигъэхъонэу фэтэу, — ело Адыгэ Республикэм инахыжхэм я Совет итхаматэу Гъуклэл Нурбий.*

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхаматэу Лымыщэкъо Рэмзан, зэлашэрэ сурэтыш-модельерэу, АР-м культурэмкэ заслуженнэ лопышэу Стлашэу Юрэ, Гъобэ-

кыуае къышыгъуагъ, шхъадж зыфэгъэзагъэмкэ гъэхъагъэ-шлэхэр зышыхэу лоптхъабзэм къеклоплагъэхэм гушылэ фабэхэр авторым къыфалуагъ. Тхылыр зэрэлофшлэгъэ иныр, къуаджэмкэ егъэшлэрэ саугъэтэу ар зэрэщытыштыр ахэм къалуагъ.

Мэфэкэ лэтегъэуцор къагъэдэхагъ Гъобэкыуае дэт культурэм и Унэ ифольклорнэ ансамблэу «Лашын» зыфилорэм иорэдылохэмрэ ансамблэу «Нартым» икъэшъуакхэмрэ.

Тхылым иугъоин лэшыхыгъэп, илъэси 4-м ехъум ыгу етыгъэу лоп дишлагъ. Лопшлэнышхо зэшлэхыгъ авторым. Хъарзынэщым къыщигъотыгъэ-

хэм ямызакъоу, къоджэдэсхэм гушылэгъу афэхъуэу материал гъэшлэгъоныбэ къыугъоигъ, шэхъэшлэ илэу зэхигъэуцагъ.

Лэшыны Юныс лэтегъэуцор ыкэи къеклоплагъэхэм закыфигъэзагъ ыкэи тхылым игъэхъазырынкэ лэпылэгъу къыфэхъуагъэхэм зэрафэразэр къылуагъ. Джащ фэдэу апшэрэ еджаплэм ипрезидентэу, профессорэу Тхыкыушынэ Аслъан, ректорэу Къуижэ Саидэ мыщ фэдэ лоптхъабзэ зэхъащэн амал къызэрэратыгъэм фэшл «тхышъуегъэпсэу арылуагъ».

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр лэшыны Аслъан тырихыгъэх.

лофтхъабзэр къызэлуиыхыгъ университетым ипрезидентэу, профессорэу Тхыкыушынэ Аслъан. Ащ къызэрылуагъэмкэ, лэшыны Юныс апшэрэ еджаплэм икафедрэ ипашэу илъэс пчъагъэ хъугъэ лоп зышлэрэр, шэныгъэ куу зылэкэлэ специалист хъугъэ пчъагъэ ригъэджагъ. Университетым хэхъоныгъэхэр ышыххэм илахышлэу зэрэхэлхыр къыхигъэщыгъ.

Шэныгъэхэмкэ Урысые Академием иакадемикэу, Пшызэ лопшлэнымкэ и Лыхъужэу, тхылыр зытхыгъэ лэшыны Юныс икэлаегъаджэу Шэуджэн Асхъад нэужым гушылэ ратыгъ. Ащ къызэрылуагъэмкэ, Юныс шэныгъэ дэгъу ил, лопшлэкэ амал инхэр лэкэлэ хъугъэ, сыдым фежыагъэми, лэшэу егугъу, ащ къыхэкыкэ гъэхъэгъэшлэхэр ешых.

— *Тхылым купкэ дэгъу ил.*

Ар бзитлукэ тхыгъэ, ащ къыхэкыкэ еджэштхэм япчъагъэ хэхъошт. Гъобэкыуае къыкыгуэ гъогур, ащ цыфэу дэхэр зэрэлэжъакохэр, сыдыгъуи уахтэм диштэу зэрэщылэхэр, Хэгъэгу зэошхом къоджэдэсхэр псэмыблэжэу зэрэхэлэжыагъэхэр, зэоужым цылэкэ гулсэфыр зэрагъотыжыгъэр, лэныкыо зэфэшхъафхэмкэ шэныгъэ куу зылэкэлэ, цырыло хъугъэ цыфыбэ къуаджэм къызэрэдэкыгъэр мы тхылым къеушыхъаты, — **къылуагъ А. Шэуджэным.**

Биологие шэныгъэхэмкэ докторым итхылеу 2021-рэ илъэсым къыдэкыгъэм гъэшлэгъонэу бэ дэтыр, къызышхыгъэ Гъобэкыуае итарихъ къыщегъэжыагъэу непэрэ мафэхэм анэсыжэу. лоптхъабзэм къеклоплагъэхэм къызэрылуагъэм-

Егъэджэкэ-гъэсакъом и Илъэс

Сигукъэкыжхэм ахэтых

Цыфыр дунаим къызытехъокэ апэрэ лэбэкъур езыгъэдзырэр, дунэ дахэм тезыщэхэрэр нымрэ тымрэ. Ащ ыуж цыфым ищылэныгъэ гъогу апэрэ чыплэр шызыубытырэр еджаплэр, хъалэлэу зилоф зыгъэцэклэрэ клэлэегъаджэу члэтхэр ары.

Цыфым сыд фэдиз ыгъэшлагъэми, игукъэкыжхэм ахэт зыщеджэгъэ еджаплэр. Тэри, зедеджагъэхэмкэ, тызэлукэми, тызэхъагъэми тыгу имыкэу тезгъэджагъэхэм дахэкэ, шлукэ ягугъу тэшлэ. 2023-рэ илъэсыр — егъэджэкэ-гъэсакъом и Илъэс. Ащ епхыгъэу игугъу къэсшлэ сшлоигъу сичылэ гулсэу, шэныгъэ-гъэсэныгъэ зыщыгъотыгъэ Шынджые дэт гурыт еджаплэм.

1970-рэ илъэсым Шынджые гурыт еджаплэр, 1975-рэ илъэсым къалэу Налщык дэт Къэбэртэе-Бэлъкъар университе-

тыр къэсыухыгъэх, хысапымкэ клэлэегъаджэу илъэс 40-м сисэнэхъат сырылэжыагъ. Илъэс 30-м ехъурэ Хъакурынэхъаблэ дэт клэлэцыкы-интернатым лоп шысшлагъ.

Нымрэ тымрэ ауж сабыир зыфэдэ хъуштыр бэкэ зэлытыгъэр шэныгъэ гъогум тезыщэт иапэрэ клэлэегъадж ары. Непэ дахэкэ зигугъу къэсшымэ сшлоигъомэ апэ изгъэуцорэр ублэлэ классым сыщезгъэджагъэу, шэныгъэ гъогум сытэзыщагъэу, зэфыщытыкэ дахэм, гулэгъум, лытэныгъэм уасэ афэтэзыгъэшлэгъэ Хэхх Хъа-

джэт Алыгъ ыпхъур ары. Итеплэ дахэ, игушылэ шъабэ, илэдэб, ыгу ифэбагъэ бэрэ сыгу къэкыжых.

Сэнэхъатэу хэсхыгъэр шлэ сзыгъэлэзгъуагъэр Талъэкъо (Батмэн) Саният Джанкылыщ ыпхъур ары. Нэгущынтлур къыхыхэу, ымакэ шъабэу, къылуатэрэр лупкэу къыдгуригъа-лоу, исэнэхъат шлэ зэрылэзгъурэр къыхэхэу цытыгъ. Зишлэныгъэ хэзыгъахэу зышлоигъом, урокыр къызыгурымылуагъэми емызэщэу лоп адишлэщыгъ. Гыщ (Емтлыл) Мусльимэт Уцужыкыо ыпхъум урысыбзэм-

кэ сыригъэджагъ. Сэмэркъэу хэлэу, мыхъун къыпхэфагъэми, игъэсэпэтхыдэхэм уагъэу-кытэжэу къытхэтыгъ. Иурок къэлотакэ сишъыпкъэу седэлэ-щытыгъ, тхылыр шлэ сигъэлэ-гъугъ. Орэд къэлэнымкэ урокыр тэзыгъэхын цымылэу Мусльимэт ари дихыщытыгъ. Сабыймэ афэгъэхыгъи, хэгъэгуи идэхагъэ, ибаиныгъэ, илъэшыгъэ къызылотыкырэ орэдхэри тигъашлэщытыгъ. Непэ къызнэ-сыгъэм ахэр сыгу къэкыжых. Ахэм анэмыкэу бэмэ ягугъу къэтшын тлэкыштыгъ: Цуекъо Г. Х., Талъэкъо Д. Д., Ожубанэкъо С. Ч., Хэхх К. И. (Тхэм джэнэтыр къарет). Емтлыл Разиет Хъаджыбрам ыпхъур зэлашлэрэ шэныгъэлэжэ, тхыл къыдэгъэкыгъэхэри илэх, дахэ-кы игугъу арегъэшлэ, ригъэ-джагъэхэмкы тыфэраз.

Тэ тилэхъан тилэныгъэ зэрэхэдгъэхъон амалэу шылагъэр тхылымрэ клэлэегъаджэмрэ.

Непэрэ клэлэегъаджэхэм нахъ кын альэгъоу сэлэтыгъ. Клэлэ-еджакхэм яшэныгъэхэм ахэгъэхъонымкэ икыу фэдизэу амалэу ялэр агъэфедэрэп.

Еджаплэм имызакъоу, ны-тыхэри яклэлэцыкылухэр гъогу занкэ техъанхэм, клэлэегъаджэм, нахыжхэм лытэныгъэрэ шхъэклэфэныгъэрэ афашлэу плугъэнхэм пылын-хэ фае.

Непэ еджаплэхэм алулхэм сафэлалэу яклэлэеджакхэм хэгъэгуи ицыф чанхэу, шлэ-лэгъуныгъэрэ гулэгъурэ ахэлэу, яжыхэр агъашлоу, алы-тэу къэтэджынхэу, псауныгъэ пытэ ялэу бэрэ цылэнхэу.

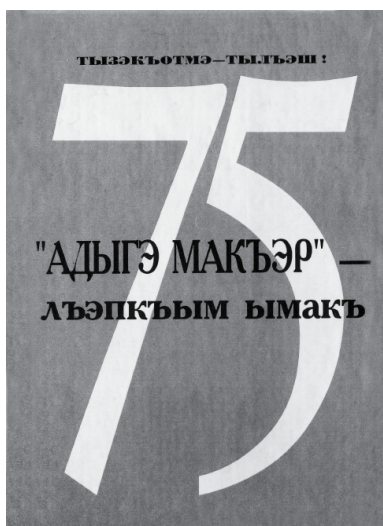
Тиуашэу къаргъоу, тилэ-жыгъэ бэгъуагъэу, тиуагъомэ дэрмэныр арылэу, мамыр жъуагъор мыкыласу бэрэ Тхэм тыщегъалэх!

М. А. Къадыр.

Хъакурынэхъабл.

«Адыгэ макъэм» иилээси 100

КЪЫГЪЭЗЭЖЪЫГЪЭП

Шошгъэхуыгуай мы лыр непэ къытхэмытыжъу, ишыуипцл макъэ редакцием шымылужыныр. Кіэлэ ныбжыкІэм фэдэу хигъэтхызэ коридорым ар къырыкІо зыхуыкІэ, тІэкІу тыпшыгъэми, Іоф тшІэнэу тыфэмыяІоми, тыкызыхигъэшхыжыштыгъ. Ыпэ кыифэрэ илофшІэгъухэм сэмэркъэуми, гушыІэ щэрыо горэми арилон ыгыотыштыгъ. Ары, гухэкіми, блэкІыгъэ уахътэм итэу Хьаджэрэтыбый тырэгущыІэ — 2017-рэ илээсым бэдзэогъум и 26-м идунай ащ ыхыожыгъ, Тхъэм джэнэт лъапІэр къырет. ІофшІэкІошхоу, шІэныгъэ дэгъу зилэгъэ, Іэпэлэ-сэныгъэшхо зыхэлпыгъэ, сэмэркъэу дахи зышын зылэкІыштыгъэ Хьаджэрэтыбый гъзэтымкІэ чІэнэгъэшхо хуыгъэ. Псаугъэмэ, мы илээсым ащ ыныбжъ илээс 90-рэ хуытгъагъэ.

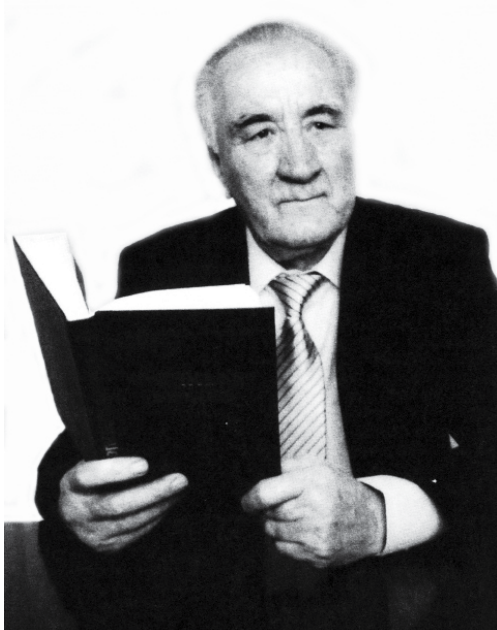
**Хьаджэрэтыбый зы-
нэмысыгъэ район,
зэрымыхъгъэ губгъо
Адыгеим итыгъэп Іло-
ми ухъукощтэп.**

Хьаджэрэтыбый итыгъэ имытэу зы гъзэт номер къыдэкІыштыгъэп Іломи хъуш, ар зыкІи пшыгъэу, «сыфаеп, сфэшІэ-щтэп» ылоу зэхэтхыгъэп. «Заом икІэлэцІыкІоу» зятэ зышхъа-рымытыжыбэхэм кынэу альэгъугъэм Хьаджэрэтыбыйи щу-хъагъэп, «ІофшІэным кыифэ-хуыгъ» зыфалохэрэм фэдагъ. Сыд фэдэрэ жанри къыдэху-штыгъ, итхыгъэхэм, анахъэу иочеркхэм, философии гупшысэ куу ялэщтыгъ, уяджэнкІэ ІэшІэ-хыгъэх, жэбзэ дахэу зэрэтхы-гъэхэм узыІэпашщтыгъ. Етіани дгъэшІагъоштыгъэр псынкІэу ахэр къызэрэлэкІыштыгъэхэр ары.

Аужырэ илээсхэу мэкъу-мэ-щымкІэ отделым ипашэу Іоф зыишІагъэхэм къақлоцІ Хьаджэрэтыбый зынэмысыгъэ район, зэрымыхъгъэ губгъо Адыгеим итыгъэп Іломи ухъукощтэп. Ныбжъ хэкіотагъэмрэ иамал къыкызырэмрэ зэгъэшгъэуагъэх. Гъэмэфэ фэбэшхори, бжыхъэ ошхи ащ ушхъагъу ышыштыгъэп, диктофонымрэ сурэт зэ-

Лъапкъ гъзэтэу «Адыгэ макъэм» ымакъэ нахъ лъэшэу зыгъэлугъэу, пкъэушІоу илагъэу, ыкІуачІи, ишІэныгъи илээсипшІ пчъагъэхэм фэзы-гъэлэжыагъэхэм ащыщ журналист Іэпэлэсэу, щытхуыцІабэ кызыфагъэ-шъошагъэу Лъэхусэжъ Хьаджэрэтыбый.

рэтырихыш, аппаратымрэ илэдэжхэу ар лэжыгъэ хъасэхэм ахэтыштыгъ, лъэсэу километрэ пчъагъэ ыкІуштыгъ. Арэуштэу ты-гуасэ районым шылагъэмэ, непэ номерым ихъа-нэу тхыгъэ зытлуш къытын ылэкІыштыгъ. Зызшигъэ-псэфырэри къэшІэгъоагъ, ІофшІэным ыпсыхъагъэу щытыгъ, ащ гуахъо хи-гуатэщтыгъ, кІуачІэ кыи-ритыштыгъ. Ащ фэдэ Іоф-шІэным дақлоу Хьаджэрэ-тыбый тхылъ пчъагъэ кыи-дигъэкІыгъ: кІэлэцІыкІухэм апае «ЗэдытІы» ыкІи «Хэта анахъ лъэшыр?», «Адыгэ макъэм» юби-лейхэм яхуылэу тхылъитІу ыгъэхъазырыгъ, Іофышхо ахэм адишІагъ, лъэшэу ахэр тэгъэлъапІэх, бэрэ тахалпъэ, тилофшІэгъугъэхэм, непэ къыддэлажъэхэрэм ягукъэкІыжхэм тигуапэу пчъа-гъэрэ тяджэжы, «Лъапкыим

ымакъэ» тарихыым нахъ лъэшэу Хьаджэрэтыбый щигъэпытагъ. Изэхуыгъоегъэ очеркхэу лэжъэ-кІо цІыфхэм афэгъэхъыгъэхэр

зыдэт тхылъитІу «Шу-шІагъ» ыкІи «ШушІагъ-2» ашхъэу ащ къыдигъэкІы-гъэх.

«Ныбджэгъу шыпкъэр Іахыл папчъ» ало адыгэ-хэм. Ныбджэгъубэу Хьаджэрэтыбый илагъэхэм Іа-хыл папчъэу ахэтыгъ Нэхэе Рэмэзан. Мыхэр зэшыхэм фэдэу илээсипшІ пчъагъэ къахыгъ. Ащ ре-дакцием шылажъэхэрэр зэкІэ шыгъозагъэх. Рэмэ-занэ тисобкорэу Теуцожъ районым шылагъ, кыыгъэ-хырэ тхыгъэхэр зэкІэ хэутыным Хьаджэрэтыбый ары фэзыгъэхъазырышты-гъэхэр. Яныбджэгъуныгъэ илээсхэм агъэпытагъэу щытыгъ, зы ным хэкІы-гъэхэм фэдагъэх, лъэшэу зэфэщэгъагъэх. Сызэрэ-щыгуазэмкІэ, РэмэзанкІэ лъэшэу кыныгъ ныбджэгъур зэрэчІинагъэр.

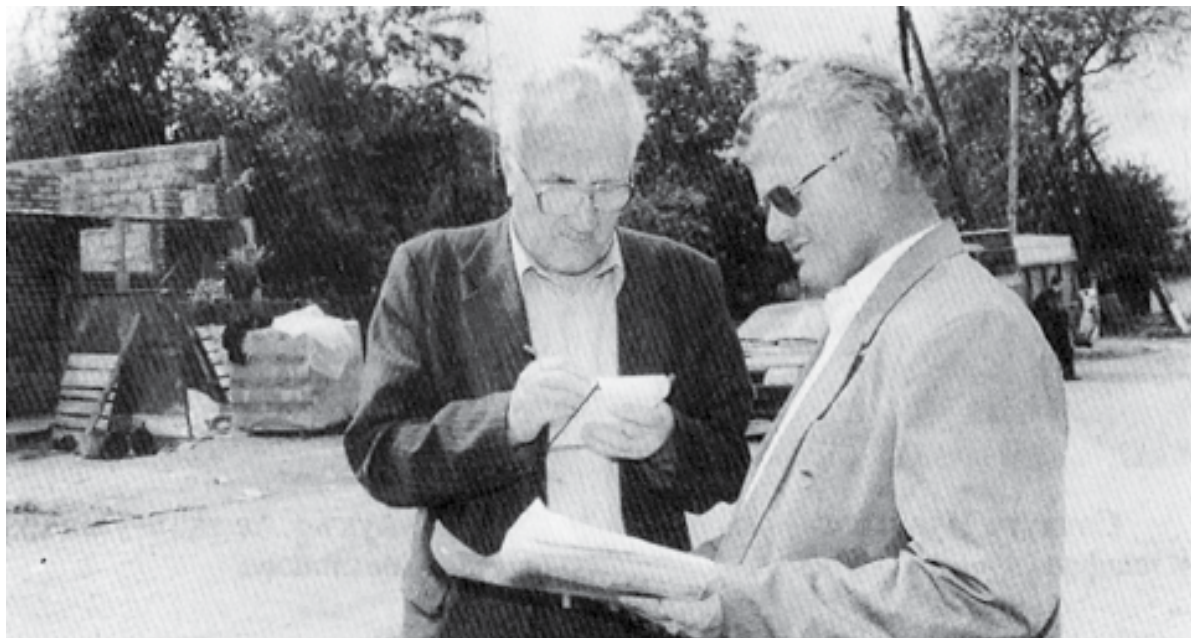
Адыгэхэм, анахъэу адыгэлІ-

хэм, яшэнэп ялфыгъэхэм, яшхъэгъусэхэм ягуыу ашыныр, ащытхуынхэр. Хьаджэрэтыбыйи а шэныр хэлпыгъэп. Ау ащ икІэлэ закъоу врач-ортопедэу республикэ клиническэ сымэ-джэщым щылэжъэрэ Заур фэ-гъэхыгъэу хуыгъэ-шІэгъэ зэ-фэшхъафхэм япхыгъэу зытІо-зыщэ къэстхынэу хуыгъэти (ежъ Хьаджэрэтыбый шымыгуазэу), гу лъыстэщтыгъ адыгагъэм шолпыкІызэ, щытхуушхо хэмы-лъэу, ау игъэхъагъэхэм зара-рыгушхорэр къыхэхэу «кІалэр» ылозэ игугъу кызырэишышты-гъэр. Инасын кыуыбыти къо-рэльфэу бэрэ зэжагъэри Хьаджэрэтыбый кылыгъэужыгъ.

ТилофшІэгъу нахыжъ кыи-зытхэмытыжыыр тІэкІу шІагъэми, ащ иаужырэ ІофшІэгъу мафэу «Адыгэ макъэм» щигъэкІуагъэр сщыгъупшэрэп. А мафэм, ащ

**Сыд фэдэрэ жанри
къыдэхуыштыгъ,
итхыгъэхэм, анахъэу
иочеркхэм, философии
гупшысэ куу ялэщтыгъ,
уяджэнкІэ ІэшІэ-хыгъэх,
жэбзэ дахэу зэрэтхыгъэ-
хэм узыІэпашщтыгъ.**

Лъэхусэжъ Хьаджэрэтыбый къуаджэу Мамхыгъэ (Шэуджэн район) 1933-рэ илээсым шэкІогъум и 25-м кыищыхуыгъ. Къоджэ гурит еджанІэм ыуж Адыгэ къэралыгъо институтым щеджагъ. 1958-рэ илээсым ищылэ мазэ хэку гъзэтэу «Социалистическэ Адыгеим» ІофшІэныр щыригъэжыагъ. 1966 — 1970-рэ илээсхэм Шэуджэн район гъзэтым иредакторыгъ, нэужым хэку ра-диокомитетым Іоф щышІагъ, район гъзэтхэр зэхуыбытагъэхэу хэку типо-графием кыищыдэззыгъэкІыштыгъэ купым ипэщагъ. 1994-рэ илээсым «Адыгэ макъэм» иредакцие кыыгъэзэжыгъ, мыщ культурэмкІэ ыкІи зэдзэкІынымкІэ иотделхэм япэщагъ, ныбдэкІыжъ зыхырэ секретарь ІэнатІэри щигъэцэ-кІагъ. Аужырэ илээсхэм редакцием мэкъу-мэщымкІэ иотдел ипэщагъ. Орденэу «Щытхуытхыгъэ» зыфиІорэр, медальхэр, АР-м и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм и Щытхуытхыгъэ кыыфагъэшъошагъэх. «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист» зыфиІорэ щытхуыцІэр кыыфаусыгъ, Шэуджэн рай-оным ицІыф гъэшІагъэу щытыгъ.

ыпэкІи зэришыштыгъэу, сымэ-джэщым кІонышъ, ылъакъохэм апае капельницэ къыфашІынэу щытыгъ. Редакцием чІэкІыным ыпэкІэ садэжъ къақІуи кыси-Іуагъ: «Аминэт, бэрэ сыкъэты-щтэп, материалэу къэстынэу щытхэм язырэр мары хъазыр, кыызыгъэзэжыкІэ ятІонэрэри кыыостыш» (тіури номерым идгъэуцонхэу щытыгъ), ау а мафэри кІуагъэ, ятІонэрэри ащ кыкІэлэпыкІуагъ. Кыыгъэзэжы-гъэп Хьаджэрэтыбый.

Сымэджэщым кычІатхыкІы-жыгъэу куп тыхъоу илофшІэ-гъухэмкІэ сымэджаплъэ ыдэжъ тызэкІом, узэу тельым емылпы-тыгъэу, сэмэркъэу кыддишы-зэ кылогъагъ: «Сыд, Аминэт, бэрэ укысэжэнэу хуыгъэ, ары-ба?» Гухэкіи, гукъауи а гушы-Іэхэм ахэлпыгъ...

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Шапхъэхэм ашломыхъынкыныхэм лъэплъэх

Монополием пэшлукорэ Гэелорышлэпэм ипресс-кыулыкыу.

Монополием пэшлукорэ федеральнэ кыулыкыу и Гэелорышлэпэм Адыгэ Республикэм щылэм 2022-рэ илэсым лэф зэришлагэр зыщызэфыхысыжыгъэ пресс-конференцие зэхищэгъ. Ар зэрищэгъ Гэелорышлэпэм ипащэу Хьапэккэ Аслъан.

стративнэ пшъэдэкыжъ зэрагъэхъыштым епхыгъэ унэшо 340-рэ ышыгъ. Сомэ миллиони 5-м ехъурэ тазырыр къарагъэ-тыжыгъ.

Монополием пэшлукорэ хэбзэгъуцугъэр зэрагъэцэкларэм ыльэныкыккэ Гэелорышлэпэм уплэкунхэр зэхищэгъэх. Хэу-кыоныгъэ анахъ инхэу кыыха-гъэщыхэрэм ащыщых сатыум ыльэныкыккэ хэбзэгъуцугъэр укыуагъэ зэрэхъугъэр, цыфхэм ыккы бизнесым пылхэм яхъыз-мэтхэр электрическэ сетхэм арапхынхэмккэ шапхъэхэр гъэ-цэккэгъэнхэр, псэуплэ-комму-нальнэ хъызмэтым илофыгъо-хэр, нэмыккхэри. Мы лъэны-кыохэмккэ хэуконыгъэу кыыха-гъэщыхгъэхэр дэгъэзыжыгъэн-хэмккэ унашъохэр афишыгъэх.

Административнэ тазырхэр зытыралхъагъэхэм ащыщых пшъэдэкыжъу ахырымккэ гъу-нэпкэ гъэнэфагъэ зилэ обще-ствэхэу «Оргтехсервис», «Май-копская ТЭЦ», «Россети Ку-бань» зыфилохэрэр.

Гушылэм пае, медицинэ обо-рудованиер ыккы пкыгъохэр Краснодар крайм ыккы Адыге-им ямедицинэ учреждениехэм алэккэгъэхъэгъэнхэмккэ хъызмэт субъектхэр зэкъуахъэхэ, зэнэ-кыкыоу зэхачагъэм уасэр щы-зэдаштагъ. УФ-м и Апшъэрэ хыкум хъызмэтшлэпэ субъект-

хэм зэдашыгъэ зэзэгъыныгъэр хэуконыгъэу ылытагъ.

Джащ фэдэу «Россети Ку-бань» зыфилорэ организацием ыльэныкыккэ 2022-рэ илэсым кыулыкыу дауу кыилэкхъа-гъэхэм ахэхъагъ. Гушылэм пае, электрическэ сетхэм запа-шлэным илофыгъохэм ыккы ащ тефэшт уасэр тэрэзэу кыизэ-рамылытагъэм япхыгъэу дэуи 120-рэ Гэелорышлэпэм кыи-лэккхъагъ. Мы лъэныкыомккэ унэшо 77-рэ ашыгъ, хабзэр зыукъуагъэхэм тазырэу сомэ миллион 47-м ехъу атыралхъагъ.

Рекламэмккэ монополием пэшлукорэ хэбзэгъуцугъэр аукуагъэу блэкыгъэ илэсым дауу кыилэккхъагъэм ипчъагъэ кыелыхыгъ. Федеральнэ кыулы-кыу уасэхэмккэ Гэелорышлэ-пэм зэпхыныгъэ пытэ дырил. Хъызмэтшлэпэхэм унэе пред-приятие инхэм, гъэцэккэккэ хэбзэ ыккы чыплэ зыгъелоры-шлэжынымыккэ кыулыкыу хэм ядэу тхыпхэм язэхэфын Гэе-лорышлэпэм лъэшэу ыналэ ты-регъэты. Джащ фэдэу гъэсты-ныпхъэ шхуантлэм, углеводо-роднэ газым ыккы гъомылап-хъэхэм ащыщхэм ауасэхэр къамылэтынхэм фытегъэпсыхъ-гъэ уплэкунхэр зэхещэх.

Журналистхэм яупчлэхэм яджэуапхэр къаритыжыгъэ Хьа-

пккэ Аслъан кыизэриуагъэмккэ, цыфым ипсауныгъэккэ анахъ ищыккэгъэ медицинэ пкыгъохэм ыккы лэзэгъу уцхэм я Перечень хэмыхъэхэрэм ауасэ къэралыгъо еклотлэккэ илэу гъэпсыгъэным фелорышлэпэ программэм лэф ешлэ. Ащ кыизэригъэнафэрэмккэ, гушылэм пае, мазэм кыклоцл мыщ фэдэ медицинэ пкыгъо-хэм ыккы лэзэгъу уцхэм ауасэ процент 30-м е ащ ехъоу къа-зыхахъоккэ, къэралыгъом фи-тыныгъэ илэ еж уасэр ыгъэ-нэфэнэу ыккы тедзэхэр фи-шыныху.

УФ-м и Правительствэ мо-нополием пэшлукорэ Феде-ральнэ кыулыкыу пшъэрыл зэрэфишыгъэу Урысыем про-мышленностымккэ ыккы саты-ушынымыккэ, джащ фэдэу мэк-кыу-мэщымккэ иминистерствэ-хэм социальнэ мэхъанэ зилэ гъомылапхъэу тегахъоу зыфэ-пшы мыхъушхэр кыгъэнэ-фагъэх. Монополием пэшлукло-гъэнымыккэ Федеральнэ кыулы-кыу зэрилхъытэрэмккэ, соци-альнэ мэхъанэ зилэ гъомыла-пхъэхэм тегахъоу афэшлыгъэ-нымыккэ узышлокы мыхъушхэр гъунапкэхэр зэрагъэнэфагъэм ишлуагъэккэ цыфхэм зыпари пэрыохъу къафэмыхъоу анахъ ящыккэгъэшт продукциер зэра-гъэгъотын алъэкышт.

КИАРЭ Фатим.

Хыкум приставхэм къаты

Чыфэр кыыпщынынэу ригъэжъагъ

Кошхъэблэ районым лэф шызышлэрэ хыкум приставыр клэлэплуккэм ыльэныкыккэ чыфэ зэлузыгъэккэгъэ ыккы гогу-рыккыныр щынэгъончъэнымккэ Къэралыгъо автоинспекцием кытырильхъэгъэ тазырхэр игъом зымыпщыныгъэ хульфы-гъэм пчъагъэрэ луклагъ, дэгущылагъ, изеккыаккэ зэрэмытэрэ-зыр гуригъэлуагъ.

Автомобилыр зэрифэным ифитыныгъэ ащ лыхыгъагъ, ау ар зыдэщылэр агъэунэ-фын алъэкыгъэп.

Хэбзэухъуамаккхэм зэра-хъэгъэ лыхышон лэфтхъа-бзэхэм яшлуагъэккэ хуль-фыгъэм тетхэгъэ автомо-билыр агъэунэфыгъ, мыль-кум арест тыралхъагъ.

Джырэ уахътэм чыфэм иккэтыжынын ар фежъагъ.

Ау плалэу фагъэнэфагъэм ехъулэу кызымыпщынккэ, машинэр ащэшт, ащ клэ-кырэ ахъщэр чыфэм пэ-луагъэхъажышх.

Тазырхэм адаккы, клэ-лэплуккэр игъом шъутын, мы лъэныкыомккэ шъуи-пшъэрылхэр шлоккэ имылэу жъугъэцэккэнхэ зэрэфаер джыри зэ шъугу къэтэгъэ-кыжы. Хэбзэгъуцугъэр

зыукъохэрэм пшъэдэккыжъ арагъэхъышт, джащ фэдэу уголовнэ лэфи къафызэлуа-хын алъэкышт. Ащ нэшъу-мыгъэсэу шъуисабыйхэм атефэрэ ахъщэр игъом алэккэжъугъах.

**Хыкум приставхэм
я Федеральнэ кыулыкыу
Адыгеимккэ
и Гэелорышлэпэ
ипресс-кыулыкыу**

Гэелорышлэпэм ипресс-кыулыкыу.

Тхаклоу Гыш Рахмэт кызыхъугъэ маф

Адыгэ клэлэцлыкы литературэр ыгъэбаигъ

Арэуштэу зыцлэ непэ къесло сшоигъор Гыш Рахмэт ары. Шэуджэн районым ит къуаджэу Хьакурынэхьаблэ мэлыльфэгум и 6-м, 1963-рэ ильэсым кышыхъугъ, непэ имэфэкл хегъэуэфыкы.

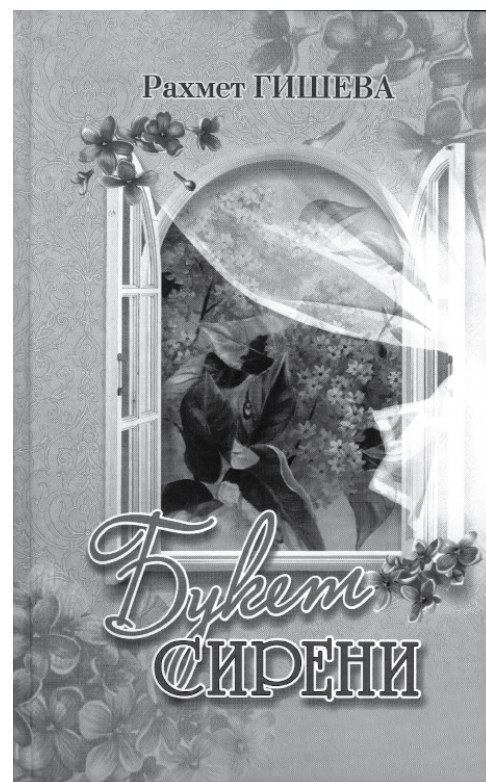
Кубани», «Пионерская правда» зыфилохэрэм къарыхъэщтыгъэх. 1988-рэ ильэсым кышыублагъэу Гышым итхыгъэхэр журналхэу «Зэкъошныгъэм», «Жьогъобыным» къащыхеутых.

Тэ, адыгэ тхылъеджэхэм, Рахмэт анахь тэзгъэшлагъэр клэлэцлыкхэм апае ытхыгъэ рассказхэр адэтэу адыгабзэклэ «Пшэсэн шынагъу» ыкли урысыбзэклэ «Злая крапива» ылохэу тхылъитлоу Адыгэ тхылъ тедзаплэм 1991-рэ ильэсым кышыдэклыкхэр ары. Ащ дэжыым пшашъэм ильэс 28-рэ ымыныбжыгъэми, гулытэ чан зэрилэр, клэлэцлыкы гъэпсыклэ-шыклэхэр дэгъоу зэрилэгъухэрэр ыкли кызыериубытыхэрэр ирасказхэм зэхьуагъашлэ. 2018-рэ ильэсым Р. Гышым итхылъыклэу «Букет сирени» зыфилорэр урысыбзэклэ Адыгэ республикэ тхылъ тедзаплэм кышыхиутыгъ. Анахь шуагъэу сэ тхаклом фэспэгъурэр ипроизведениехэм адыгапсэр дахэу зэрэащылорышлэрэр, лъэпкъ нэшанэхэр куоу зэрэрилэгъуыкхэрэр, клэлэцлыкхэм дунээеплыккэ тэрэз агъотынымккэ зишуагъэ къаклорэр, джащ фэдэу, сабыигур, зихэхьогъур зыулэрэ шэнхэр клыгъэтхъэу зэрэтхэрэр ары.

Рахмэт итхылъ кыдэхъэгъэ рассказ пэпчъ шылэныгъэ лъэпсэ икъу илэу гъэпсыгъэ, къоджэ шылакэр, адыгэ унэгъо-унашъохэр, пуклэ хабзэхэр мыхэм дэгъоу ахэолъагъох ыкли ащыгъэфедэгъэх; а зэклэ Рахмэт ыльэгъугъэу, зэхихыгъэу, зышыгъуазэу, плуныгъэ мэхъэнэ гъэнэфагъэ зыхэлтых. Тхаклом адыгабзэклэ кыдыгъэклыкхэм рассказхэм сяджагъ. Хьурэ-шлэрэм кьешлэклыкхэм пстэур авторым лэпклэ-лъапклэу егъэпсых, мыхэр клэлэцлыкхэм атешлыкыгъэхэми, ахэм ягулытэ-гурышэ, яшлоигъоныгъэхэр кырилотыклэу, тапэклэ адыгэхэм клэлэцлыкхэм уасэу ратыштыгъэр, ар зыфэдэгъэ шыпкъэр уанэу кырегъэуцох, охтэ гъэнэфагъэм иклэлэцлыкхэм язеклыаклэхэр, ягъэпсыклэхэр хъарамыгъэнчъэх, гум къенэжыых, адыгабзэри хъоо-пшауу ахэм ащэлорышлэ.

Гыш Рахмэт УФ-м итхаклохэм я Союз 1996-рэ ильэсым кыщегъэжъагъэу хэт. Кызыхъугъэ мэфэклымккэ тыфэгъушлэзэ, тхэн лъэгъо нэфыр хымыгъэклакхэу, тхыгъаклэхэмккэ лъыгъэкло-тэнэу, псауныгъэ илэнэу тыфэлъало.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Рассказ

Гыш Рахмэт

Тхьачэт щырхэр

Фатимэ гъунджэм клэрыт. Янэ иджэнэ къолэн лъапшъэм кыдаоу зыщильагъ, цокъэ лъэдэкъэ лъагэмэ арыуцагъ. Артисткэ дахэ горэм исурэт ыпашъхъэ ильэу, ащ еплъызэ, ылушлэ плыжыкыбзэу луигъэлыкыгъ. Пудрэ тлэкуи нэгум нигъэсыгъ. Ышыпхуу нахъыжъ ынэбзыцхэр зэригъалэрэм фэдэу ригъэжъагъ, ау ынэ клэлэбжыи ыгъэузыгъэти, ыуж икыжыгъ.

Щагум тхьачэт анэр кызыэрэ-щыгумэкларэр зызэхехым, Фатимэ псынклэу унэм кыкылыгъ. Тхьачэт щырхэр гур-гур язэрэгъалоу къэзэрэщэклыштыгъэх. «Дэгъуба згъашэхэмэ, мамэ гушлон», — джанаклар чыгум зэрэнэмысыштым пае пшээшъэжыи литлумккэ

бгъу зырызыр ыубыти, дэклояплэм ехыгъ.

— Кур-кур-кур! — Фатимэ лусыр лэгум из ышлыгъ, джагъэ. Тхьачэт щырхэм ар къауцухъагъ. Лусыр ылэгу рашхыклэу рагъэжъагъ, ылэгъушъо тлэкуи къагъэлыджыти, ишхи, игушлуи зэхэтэу, ыцэ жъгъэй цыкхэр кыылупсыгъэх.

— Гур-гур-гур! — Ымакъэ гумэкл хэлъэу иклэрыклэу къэджагъ тхьачэт анэр.

Фатимэ ышъхъэ ылэтыгъ. Бгъэжышхор тхьачэт щырхэм къашъхъарыагъ. Анэм гулэу бзыу мэхъаджэм зыпэлудзагъ. Щтагъэхэу, янэ дэжыклэ мычъэхэу тхьачэт щырхэм Фатимэ иджэнэ члэгъ зыкычлатэкъуагъ. Ежыири бгъэжыи

ыгъэщынагъ: зыщылъэтыни унэм ильэдэжыи нэу фежъагъ шъхъае, тхьачэт бынэу иджэнэ члэгъ зыкычлэзэтэкъуагъэм ыгъэтэджыгъэп.

Тхьачэт анэр мэгъулэ, зышъхъэ литлуклэ зылыгъэу щыс пшээшъэжыер хъураеу къечъыхъэ. Фатимэ фэмышылэу ышъхъэ кыилэтыгъ, бгъэжыи зыдэщылэмккэ лъагъэ. Ар лъагэу дэбыбаешъ, зыкыи-редзыхы, жьым зэрэхэтэу ыльэбжъэ папцлэхэмккэ тхьачэт анэм кыжэхэбанэ. Мыдрэри цапэккэ бгъэжыи губжыгъаеу ео. Цыр кыихегъэтэкъу.

Джыири бгъэжыи кьэбыбэхэу ыльэгъугъ, пшээшъэжыи ынэ шхьонтлэ цыкхэр пытэу зэтыриплуагъэх, ынэгу литлумккэ зэкликызагъэх...

Тхьачэт анэм игур-гур макъэ къэмылужъ зэхъум, Фатимэ макккэ-маклэу ынаплэхэр кызытырихыгъэх — бгъэжыи чыжъэу-чыжъэу уашъом ибыбэжыи гъэу ыльэгъугъ.

Пшээшъэжыи ерагъэу къэтэджыжыгъ. Тхьачэт щырхэр иджэнэ члэгъ пхыпхыпхъэу кычлэтэкъужыгъэх. Зэклар псауу кызыэрэ-нэжыгъэм пае Фатимэ гушлуагъэ.

— А сипшашъ, сьд джана зыщылъагъэр? Слэгъу пэтзэ зышыжы! — щагум ныр кызыдэхъажыи, кыфэгубжыгъ.

Хъугъэр зэккэ Фатимэ янэ рилотэжыи нэу ылушъхъэ кыдыхыагъ, ау зиушъэфыжыи, унэм ихъажыгъ. Джанэр зышыхыжыгъ, чыжъэу ыгъэтлылгыгъэп. Ышъхъэ кыилэдагъ: хэт ышлэра, тхьачэт быныр къэухъумэгъэн фаеу джыири неущ чыплэ ифэцтми ышлэрэп.

Шьолъыр фестивалым зыфагъэхъазыры

Адыгэ Республикэм культурэмккэ и Министерствэрэ АР-м культурэмккэ ильэпкъ Гупчэрэ зэгъусэхэу клэлэцлыкхэу театрэ коллективхэм я IV-рэ шьолъыр фестиваль зэдагъэхъазыры. Ар мэлыльфэгум и 22-м къуаджэу Гьобэкуае дэт культурэм и Унэу Т. М. Къатым ыцлэ зыхьирэм щыклошт.

Мы фестивалыр анахъэу зытегъэпсыхъагъэр театрэ культурэмккэ снауыцыгъэ зыхэлъ клэлэцлыкхэр кыхэгъэщыгъэнхэр, художественнэ литературэр, драматургиер, музыкэр, хореографер зэрагурылорэр гъэуныфэгъэныр ары. Анахь мэхъанэ зилэ лъэныкъохэм ащышых театрэ купхэр кыхэгъэщыгъэнхэр, сабыихэм ягушъхъэ банингъэ, япатриотическэ ыкли эстетическэ зэхашлэхэм ахэгъэхъогъэныр, клэлэцлыкхэм зэдэгъушлэнхэ ыкли зэкларыплынхэ амал ятыгъэныр, юфтхъабзэм общественностыр кыхэгъэлэжъэгъэныр ыкли клэлэцлыкхэу театрэхэм творческэу зыгъэушъомбгъугъэныр.

Фестивалыр очнэ-заочнэ шыккэ тетэу клошт. Мэфэклым хэлэжъэхэрэм ыкли щатеклохэрэм явидеороликхэм ащышхэр клэухым лъэпкъ культурэм и Гупчэ ицифрэ ресурсхэм къащэгъэлэжъоштых.

Зэнэкъокъум драматическэ, нысхъэнэ спектаклэхэр, литературнэ-музыкэ композициехэр ыкли нэмыкхэр къащэгъэлэжъоштых.

Осшил купым хэт АР-м щызэлъашлэрэ актерхэр ыкли режиссерхэр.

Теклоныгъэр кыдэзыхыхэрэм ыкли хэлэжъагъэхэм дипломхэр, буклетхэр аратыштых.

АР-м и Къэралыгъо автоинспекция къеты

Мэфитум — нэбгырибл

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэм, мэлылфэгъум и 1 — 2-м, Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шлэгъитIу къатехъуагъ, нэбгыри 2-мэ шъобжхэр хахыгъэх.

Пальэу зигугъу къэтшыгъэм тишъолъыр игъогухэм шъобж зыхамыхыгъэ аварие 16 шагъэунэфыгъ. Ахэр нахъыбэу зышыхъугъэхэр Тэхъутэмыхъое районыр — 8 ыкIи къалэу Мыекъуапэ — 3.

Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция къызэритыгъэмкIэ, хъугъэ-шлэгъи 5-мкIэ машинэхэм азыфагу илтын фэе зэпэчыжагъэр аукъуагъ, 4-мэ зиклогъу автомобилыр благъэкIыгъэп, 1-р дэчъэхыгъ, 2-р цыт транспортым еутэкIыгъэх.

Зыгъэпсэфыгъо мэфитум къыклоцI гъогурькIоным ишашъэхэр аукъуагъу хъугъэ-шлэгъэ 553-рэ полицейскэхэм къыхагъэщыгъ.

Джащ фэдэу а палъэм къыклоцI ешъуагъэу автомобилыр зезыфэщтыгъэ нэбгыри 7-мэ административнэ пшъэдэкIыж атыралъагъ. Ахэр зыцагъэунэфыгъэхэр къалэу Мыекъуапэ ыкIи Тэхъутэмыхъое районыр.

ЛъэсрыкIо 21-мэ алъэныкъокIи протоколхэр атхыгъэх. Ахэр амыгъэунэфыгъэ чыплэхэм (аныхъэу машинэхэр бэу зэрыкIохэрэм) гъогур ащызэпачыгъ.

ГъогурькIоным ишашъэхэр шокI имылэу агъэцкIэнхэу Адыгеим и ГИБДД транспорт амалхэр зезыфэхэрэм закыфегъазэ. Анахъэу мээхэ уахътэм сакъыныгъэ къызхагъэфэнэу, псынклэу мызеклонхэу инспекторхэр къяджэх.

ТхыгъэхэмкIэ зафагъэзагъ

Адыгеим икъэралыгъо автоинспекторхэм ныбжьыкIэ инспекторхэр (ЮИД) ягъусэхэу «Водителым фэкIо» зыфилорэ Иофтхъабзэр рагъэкIокIыгъ.

Апэрэ илэсэп мы пэшлорыгъэш Иофтхъабзэр тишъолъыр зышызэхашэрэр. КIэлэеджакIохэм ятхыгъэхэмкIэ, ясурэтшыгъэхэмкIэ транспорт амалхэр зезыфэхэрэм зафагъазэ. ГъогурькIоным ишашъэхэр амыукъонхэу, сакъыныгъэ нахъ къызхагъэфэнэу ныбжьыкIэхэр а шылкIэм тетэу ахэм къяджэх.

Полицейскэхэм зэралытэрэмкIэ, мыщ фэдэ Иофтхъабзэм еж кIэлэцIыкIухэм макIэп шуагъэу къыхахырэ. Ащ фэдэ тхыгъэхэр ныбжьыкIэхэм агъэхъазырыфэ творческэ егъэжэплэшлэу ялэ зэрэхъурэм имызакъоу, гъогур цынэгъончъэным фычытыкIэу фырылэр мэпытэ, пшъэдэкIыжъэу ахырэ нахъ къагурыло мэхъу.

Мыекъуапэ игимназиеу N 5-м иныбжьыкIэ инспекторхэм мыщ фэдэ Иофтхъабзэу къалэм игупчэ цызэхашагъ. Ахэм агъэхъазырыгъэ писъмэхэр нахъыжхэр ягъусэхэу водителхэм афагощыгъэх.

КIэлэцIыкIухэм ятхыгъэхэм лъэлоу итыгъэхэр: транспортыр зезыфэхэрэр ешъуагъэу рулым кIэрымытысхъанхэр, псынклэу мызеклонхэр, цынэгъончъагъэм

гъэ Иофтхъабзэм водителхэр шукIэ къызэрэпэгъокIыгъэхэр. КIэлэцIыкIухэм яписъмэхэм яджагъэх ыкIи итхэгъэ ушъыйхэм ашIомыкIынхэу къагъэгуагъэх.

Волонтер — медикхэр къыфэджагъэх

Ны-ты ныбжьыкIэхэу автомобилыр зезыфэхэрэм хъушъафыкIыгъэ кIэлэцIыкIу тIысыплэр ыкIи цынэгъончъагъэм ибгырыпх зэрагъэфедэнхэ фаер тхъамафэ къэс полицейскэхэм агу къагъэкIыжы. Ащ епхыгъэ Иофтхъабзэу бэмышIэу Мыекъопэ медицинэ колледжым истудентхэм къэлэ гупчэм цызэхашэгъагъ.

Автомобилыр ошIэ-дэмышIэу къызызэтырагъэуцокIэ къыхэкIын ылъэкIышт тхъамыкIагъохэр, ащ фэдэ чыплэм сабыим шъобжхэр тешагъэ мыхъуным хъушъафыкIыгъэ тIысыплэм мэхъанэ зэрилэр волонтер-медикхэм водителхэм къафалотагъ.

Студентхэм аналэ зытырагъэтыгъэр хъушъафыкIыгъэ кIэлэцIыкIу тIысыплэр автомобилым зэрибгъэуцон фаер ыкIи емыжъэхэ сабыир тэрэзэу рапхыагъэмэ еплынхэу зэрэщытыр ары.

Ащ даклоу автомобилыр зезыфэхэрэм цынэгъончъэ бгырыпхы ащымыгъупшэу зытыралъахъан зэрэфаер, ащкIэ къакIэхъухэрэм шысэ арагъэлъэгъунэу зэрэщытыр къэралыгъо автоинспекторхэм агу къагъэкIыжыгъ.

Зэдэгущылэгъум икIэхым кIэлэцIыкIухэр зезыщэхэрэ водителхэм шокI имылэу гъогурькIоным ишашъэхэр агъэцкIэнхэу, тидэ кIощтхэм ом изытет къыдалытэныр зыщамыгъэгупшэным Иофтхъабзэм изэхэщакIохэр къыфэджагъэх.

КIэлэеджакIохэм залуагъэкIагъ

Еджэгъу уахътэм къы-хэфэрэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъанхэм кIэлэцIыкIухэм ыкIи Iэта-хъохэм яцынэгъончъагъэу къэухъумэгъэныр къэралыгъо автоинспекторхэр анахъ зыгъэгумэкIырэ Иофыгъохэм ащыщ. Ащ епхыгъэу ны-тыхэм бэрэ зэдэгущылэгъухэр адашIых.

КIэлэцIыкIухэм ягъэтхэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм атефэу гъогурькIоным зыныбж имыкIыгъэхэм ялофхэмкIэ инспекторхэр ягъусэхэу Джэдже районым ны-тыхэм зэлукIэгъу ащафызэхашагъ.

Автоинспекторхэм ащ къызэрэщыагъэщыгъэмкIэ, машинэхэр зэрыкIохэрэ гъогурькIоным хэуконыгъэ зэфэ-шъафхэр ныбжьыкIэхэм цызэрэхъэх, чыплэ зэжъухэм арыфэхэу мэхъух. Джащ фэдэу зыныбж имыкIыгъэ кIэлэцIыкIухэм хэбзэуконыгъэу ыкIи бзэдже-шлагъэу зэрахъэхэрэмкIэ ны-тыхэм пшъэдэкIыжъэу ялэр полицейскэхэм къалотагъ.

Джыри темэ шъхъалэу зытегушылагъэхэм ащыщ кушъэфачэр ыкIи мобилънэ транспорт амалхэр Iэтахъохэм зэрэзэрафэхэрэр. Ащ фыкIоныгъэхэр хамыхынхэм фэшI ныбжьыкIэхэр зэрэзеклонхэ фаер инспекторхэм къалотагъ.

ЗэлукIэгъум зэфэхъысыж фашIызэ, ныбжэ зилэхэм гъогурькIоным ишашъэхэр шокI имылэу зэрагъэ-цакIэрэмкIэ якIэлэцIыкIухэмкIэ цысэтехыплэхэу цы-тынхэу хэбзэухъумакохэм закыфагъэзагъ.

Цыфхэр цынэгъончъэу зэращэнхэм фэlorышIагъ

Цыфхэр зезыщэхэрэ автотранспорт предприятияхэм ялIыкIохэм Адыгеим икъэралыгъо автоинспекторхэр алуIагъэх.

Тэхъутэмыхъое районым цыфхэр цызезыщэрэ автобусхэм яцынэгъончъагъэ ыкIи изытет шалъэхэм адештэхэмэ инспекторхэм аулпэкIугъэх.

Зэдэгущылэгъум илэхъан полицейскэхэм анахъэу аналэ зытырагъэтыгъэр гъогурькIоным ишашъэхэр зэрагъэцакIэхэрэр ары, сыда плэмэ цыфхэр зезыщэрэ автотранспортым илажьэкIэ хъурэ гъогурькIоным хъушъагъэхэр ащ занклэу япхыгъэх.

Водителхэм яавтобусхэм акIоцI цынэгъончъэ бгырыпххэр, тахограф ыкIи видеорегиcтpатор зэрарытынхэ фаер агу къагъэкIыжыгъ.

Общественнэ транспортыр зыгъэфедэрэ цыфхэм ящылэныгъэ мыхэр зезыщэрэ водителхэм язекIуакIэ зэрэпхыгъэм къыхэкIыкIэ автобусхэр къызыдагъэкIыгъэ илэсым лыплъэнхэм полицейскэхэр къыфэджагъэх. Джащ фэдэу цынэгъончъагъэм ишашъэхэу агъэцкIэнхэ фаехэр автобусхэм яводителхэм къафалотагъэх.

ИШЪЫНЭ Сусанн.

Сурэтхэр: Къэралыгъо автоинспекция.

ибгырыпх ыкIи хъушъафыкIыгъэ кIэлэцIыкIу тIысыплэр агъэфедэнхэр, лъэсрыкIохэр блатIупщынхэр, гъэгурькIоным хэлэжхэрэ пстэуми лытэныгъэ зыфашыныр.

Къыхэдгъэщымэ тшIоигъу ныбжьыкIэхэм рагъэкIокIы-

Футбол

Анатолий Абрамовым ыцІэкІэ зэхашагъ

«Абрамовым и Кубок» зыфилорэ зэнэкьокьур Мыекьуапэ щырагъэжыагъ. «Зэкьошныгъэм» хэтыгъэу, Іэгуаор анахыбэрэ кьэлапчъэм дзэйдзагъэу Анатолий Абрамовым ыцІэ зыхырэ турнирым командэ 12 хэлажъэ.

А. Абрамовыр ильэс пчъагъэрэ республикэм икомандэ шъхалэ щешлагъ, гъогогъуи 115-рэ Іэгуаор дидзагъ. Ащ ирекорд зыми кьыригъэхъун ыльэкІыгъэп. ГухэкІ нахь мышІэми, 1996-рэ ильэсым

ильэс 46-рэ ыныбжъэу ар дунаим ехыжыгъ. Ащ ыуж ильэс заулэ тешлагъэу футболист цІэрылом ишІэжъ фэгъэхыгъэ апэрэ турнирыр рагъэкІокІыгъ.

ЗэхэщакІохэм зэрагъэнэфа-

гъэу, командэхэм яешІэгъухэр зыгъэпсэфыгъо мафэхэм макІох ыкІи зытекІохэрэр зэнэкьокьум хэзых. Апэрэ турым пхырыкІынхэ альэкІыгъэп «Спортмастер», «Спортмастер-1», «Сокол» ыкІи «Космос» зыфилорэ командэхэр. ЯзэлукІэгъухэр кьахыгъэх ыкІи зэнэкьокьум щылъыкІотагъэх «Ошъутенэр», МФОК-у «Ошъутенэр», «Тульскэр», «Спортмастер-2-р». Ахэр алуКІэщтых «Легион», «Динамо», «Альянс» ыкІи

«Кавказ» зыфилорэ командэхэм.

Футболыр зыгу рихыхэрэр стадионэу «Юностым» рагъэблагъэх. Тхъаумафэм зэлукІэщтых «Ошъутен» — «Легион», МФОК-у «Ошъутен» — «Динамо», «Тульскэр» — «Альянс», «Спортмастер-2» — «Кавказ».

Зэнэкьокьум кІэщакІо фэхъу-гъэх АР-м физическэ культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитетрэ Адыгеим футболымкІэ и Федерациерэ.

Іофтхъабзэм шъухэлажъ

Іофтхъабзэу «10000 шагов к жизни» зыфилорэр мэлыльфэгум и 9-м Мыекьуапэ щызэхашэщт. Псауныгъэм и Дунэе Мафэ ехьулэу ар яплІэнэрэу рагъэкІокІы.

— Іофтхъабзэм пшъэрыл шъхалэу иІэр лъэс кІоным пыщагъэхэм япчъагъэ нахьыбэ шыгъэныр, псауныгъэмкІэ мыш Ілуагъэу пылыр цыфхэм агурыгъэ Іогъэныр ары. Арышъ, унэм шъукьикІи, лъэсэу кьэшъукІух, шъуипсауныгъэ жьугъэпытэ, — кьыщалуагъ Мыекьуапэ испорткомитет.

Іофтхъабзэр рагъэжъэным ыпэкІэ ащ хэлэжъэщтхэм медицинэ уплъэкІунхэр арагъэкІуштых, зэрэзекІонхэ фаер кьафалотэщт. Зыщызэрэугъоиштых чыпІэу кьыхахыгъэр ЗыкІыныгъэмрэ ЗэгурыІоныгъэмрэ ягупч ары. Джащ фэдэу республикэм икьэлэ шъхалэ итворческэ купхэм ордэхэр кьалощт, кьэшъоштых.

Фаехэр зэкІэ Іофтхъабзэм хэлэжъээнхэ альэкІыштых. Ащ зызэрэщыпхыштым фэгъэхыгъэ кьэбарыр Мыекьуапэ физическэ культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет исоциальнэ хьытыухэм арыжъугъотэщт.

Зэхэщышагъэр ыкІи кьыдзэыгъэкІырэр:
АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кьэбар жьугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекьуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зылэшыІэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожыхь.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр
4230
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 590

Хэутыным узшыкІэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхъатыр
18.00
ЗышыкІэтхэгъэхэ уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхалэр
МэщІэкьэ С. А.

Редактор шъхалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкІыжь зыхырэ секретарыр
ЖакІэмыкьэ А. З.